

मनहरी गाउँपालिका कृषि विकास शाखा तर्फ २०७७/०७८ को
बार्षिक कार्यक्रम समिक्षा प्रतिवेदन

तयार गर्ने:-

उज्ज्वल राना मगर

यशोधरा दुलाल

नमिता अधिकारी

प्रस्तुत गर्ने :-

उज्ज्वल राना मगर

१.तरकारी विउ वितरण :-

परिचय :-

- मनहरी गाउँपालिका व्यावसायीक तरकारी खेती गरिने पालिकाहरु मध्येको एक हो ।
- किसानहरुलाई यस पेशामा लाग्न सहयोग पुगोस भन्ने उद्देश्य राखेर गाउँपालिकाले वजेट विनियोजन गरि मोसमी तथा बेमौसमी तरकारीको विउ वितरण गर्दै आएको छ।
- यो कार्यक्रम यस आ.व. मा पनि कार्यान्वयन गरिएको छ।

कुल विनियोजित रकम :- तरकारी, फलफूल र खाद्यवाली विउ वितरण मा रु.
१०,००,०००/- विनियोजित भएको।

खर्च रकम :-

- रु. १,९०,६००/-

यथार्थ भौतिक प्रगती :-

- मनहरी गा.पा. को १-९ वडाको २६ वटा कृषक समुह मार्फत किसानहरुलाई तरकारीको विउँ वितरण गरिएको छ।

लाभान्वित संख्या :-

- कृषक समुह मार्फत ३०० घर परिवारमा तरकारीको विउ पुगेको छ।

कार्यक्रमको चुनौती :-

- करेशावारीको लागी प्रभाभकारी देखिएपनि व्यावसायीक तरकारी खेती तर्फ लागेका किसानहरुको संख्या धेरै भएकोले विनियोजित बजेट अपुग भएको देखिन्छ।
- यसका साथै बजारमा माग भएका तरकारीको उन्नत विउहरु बजारमा समयमा उपलब्ध नहुने र माग अनुसारको परिमाणमा किसानलाई उपलब्ध गराउन नसक्ने अवस्था रहेको छ।

अवसर र संभावना :-

- तरकारी विउ वितरणको कार्यक्रमले किसानहरूलाई ताजा तरकारी उत्पादन गर्न प्रोत्साहन मिलेको छ।
- नजिकको बजार भौतिक पूर्वाधारको विकाशले, व्यावसायिक तरकारी खेतीको लागी अनुकूल संभावनाको ढोका खोलेको छ।

२. च्याउखेती तालिम :-

परिचय

- नेपाली समाजमा जंगली च्याउं खोजेर खाने प्रचलन रहि आएको छ।
- पोषिलो च्याउ आधुनिक विधिबाट खेती गरि पारिवारिक पोषण र व्यावसायिकता तर्फ अघि बढाउने उद्देश्यले गा.पा. ले बजेट विनियोजित गरि आ.व. ०७७/०७८ मा च्याउ खेती तालिम संचालन गरेको छ।

कुल विनियोजित बजेट :-

- रु. २,००,०००/-

खर्च रकम :-

- रु. ७,३८,००/-

यथार्थ भौतिक प्रगति :-

- गा.पा. १-९ वडाका २६ जना किसानहरूले च्याउँ खेती सम्बन्धि ४ दिने तालिम प्राप्त गरेको छ।

लाभान्वित संख्या :-

- तालिम प्राप्त २६ जना किसानहरूको घरपरिवार लाभान्वित भएको र छरछिमेकमा च्याउखेती सम्बन्धि प्रचार प्रसार भएको छ।

कार्यक्रमको चुनैति :-

- यस तालिममा सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक दुवै अभ्यास गराउनु पर्ने भएकोले तालिम हलको अभाव रहेको छ।

३. फलफूलको विरुवा वितरण :-

परिचय

- घर घरमा वगैँचा व्यवस्थापन गरि ताजा फलफूल भविष्यमा उपलब्ध गराउने उद्देश्यका साथ गा.पा. ले बजेट विनियोजित गरि यो कार्यक्रम ल्याएको हो।

कुल विनियोजित बजेट :- तरकारी, फलफूल र खाद्यवाली विउ वितरण मा रु. १०,००,०००/- विनियोजित भएको। (बाँकी स्वस्थको पोषण कार्यक्रम बाट रु ३,२५,६७५/-)

खर्च रकम :-

- रु. ६,४७,०२५/-

यथार्थ भौतिक प्रगती :-

- वडा नं १,२,३,४,५,६,७,८ का १३ वटा समूह र २ ओटा सहकारी मार्फत विरुवा वितरण गरिएको छ।
- आँप-१४१०, लिच्ची-१५३५, अम्बा-७००, कागती-१२३५, कटहर-२५०, अनार-६९२, एभोकाडो-२५०, अशोक-३००

लाभान्वित संख्या :-

- समुह/सहकारी मार्फत ४३२ घर परिवारमा फलफूलको विरुवा पुगेको छ।

कार्यक्रमको चुनौति :-

- योजनावद्ध बगैचा स्थपना नहुदा विरुवा रोपण, संरक्षण सहि ढंगले नहुने र भविष्यमा आशा गरे अनुसारको उपलब्धी हासील गर्न अष्ठयारो देखिन्छ ।

४. माटो परिक्षण प्रयोगशाला (ल्याव) :-

परिचय :-

- यस गा.पा. को १-९ वडामा रहेको माटो परिक्षण गरि उपयुक्त वाली नाली लगाउन सिफारिस गर्ने ।
- माटोको उर्वरता(Fertility) कायम राख्न किसानहरुलाई प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउन माटो परिक्षण प्रयोगशाला(ल्याव) स्थापना गर्ने योजना ल्याईएको छ ।

• कुल बजेट :-

- रु. ५,००,०००/-

• खर्च रकम :-

- रु. ४६४७६८/-

यथार्थ भौतिक प्रगति :-

- प्रयोगशालाको लागी आवश्यक उपकरण खरिद गरिएको छ।
- १-९ वडा मा परिक्षण कार्य सुरु गर्ने तयारी छ।

लाभान्वित संख्या :-

- प्रयोगशाला स्थापना भए पछि १-९ वडा का किसानहरु लाभान्वित हुने छन्।
- यसका लागि कृषक समूह, सहकारी लगायतका संघ संस्थाहरु मार्फत वडाहरुमा प्रचार प्रशार गरिनेछ।

कार्यक्रमको चुनौति :-

- प्रयोगशाला स्थापनाको लागी उपयुक्त कोठाको अभाव देखिन्छ।

अवसर र संभावना :-

- कृषि विकासको लागी विभिन्न कार्यक्रमहरु लागु भैरहेको हुँदा माटो परिक्षण अनिवार्य देखिन्छ।
- यस बाट भविष्यमा राम्रो प्रतिफल लिन सहयोग पुग्ने देखिन्छ।

५. धानको विउँ वितरण :-

परिचय :-

- यस क्षेत्रको लागी सिफारिस गरिएको उन्नत जातको धानको विउँ किसानलाई उपलब्ध गराई धानको उत्पादन बढाउने उद्देश्यले विउ वितरण कार्यक्रम लागु गरिएको हो।

कुल विनियोजित बजेट :- तरकारी, फलफूल र खाद्यवाली विउ वितरण मा रु. १०,००,०००/- विनियोजित भएको।

खर्च रकम :-

- रु. ४,४९,९५०/-

यथार्थ भौतिक प्रगती :-

- ९ वटा कृषक समूह र ३ वटा सहकारी मार्फत विउ वितरण गरिएको छ।
- ६८३० के.जी धानको विउ वितरण गरिएको छ।

लाभान्वित संख्या :-

- कृषक समूह र सहकारीको माध्यमबाट २६७ कृषक घरपरिवार लाभान्वित भएका छन्।

कार्यक्रमको चुनौति :-

- धान खेतीको व्याड राख्ने बेला समयमै उन्नत जातको धानको विउ आपूर्ति नहुने कारणले अपठ्यारो हुने गरेको छ।

अवसर र संभावना :-

- धान सम्बन्धि अनुसन्धान गर्ने, सिफारिस जातका उन्नत विउ प्रसार गर्ने निकायहरू निकट रहनु र महत्वपूर्ण बजार श्रोत समेत निकट रहेकोले धान खेतीको राम्रो संभावना रहेको देखिन्छ।

६. मकैको विउ वितरण :-

परिचय :-

- मकै हाम्रो मुख्य अन्नवाली हो।
- यस गाउँपालिकामा मकैको उत्पादन बढाउने र उन्नत मकैको विउ उत्पादन विउ उत्पादन गरि किसानको आम्दानी बढाउने उद्देश्यले मकैको विउ वितरण कार्यक्रम लागु गरिएको छ।

कुल विनियोजित रकम :- तरकारी, फलफूल र खाद्यवाली विउ वितरण मा रु. १०,००,०००/- विनियोजित भएको।

खर्च रकम :-

- रु. ३८,१००/-

यथार्थ भौतिक प्रगती :-

- २ वटा कृषक समूह मार्फत विउ वितरण गरिएको छ।
- रामपुर कम्पोजिट-१४७ के.जी, अरुण-२-८७ के.जी वितरण गरिएको छ।

लाभान्वित संख्या :-

- कृषक समूहको माध्यमवाट ३४ कृषक घरपरिवार लाभान्वित भएका छन्।

कार्यक्रमको चुनौति :-

- वाली लगाउने समयमा वेलामा विउ उपलब्ध गराउन कठिनाई रहेको छ।
- विउ विजन केन्द्रवाट खरिद गरेर किसान सम्म पुर्याउने अबधिमा राखे उपयुक्त कोठाको अभावले विउको गुणस्तरमा समस्या आउने गरेको छ।
- विउको गुणस्तरमा किसानहरु पूर्ण विश्वस्त देखिदैन(धान चमरा राम्रो नदेखिने, घोगा नलाग्ने आदी) ।

अवसर र संभावना :-

- मकैवाली अनुसन्धान पश्चात सिफारिस जातको विउ बाट राम्रो उत्पादन लिन सक्ने र राम्रो मूल्यमा विक्री गर्न सकिन्छ।
- कृषि क्षेत्रमा पशुपालन बढ्दै गैरहेकोले पशु दानाको लागी मकैको माग बढ्दै गैरहेको हुँदा राम्रो संभावना रहेको छ।

७. कृषि औजार वितरण {५० % अनुदानमा} :-

परिचय :-

- यस गाउँपालिकाले कृषि उत्पादन बढाउने उद्देश्यको साथ कृषि औजार वितरण कार्यक्रम लागु गरेको छ।
- यसले समयको बचत, कृषि कार्यलाई सजिलो बनाउने र लागत घटाउने र नाफा बढाउने उद्देश्यका साथ कार्यक्रम लागु गरिएको छ।

कुल विनियोजित रकम :-

- रु. १३,००,०००/-

खर्च रकम :-

- रु. १०,६४,०००/-

यथार्थ भौतिक प्रगती :-

- यस कार्यक्रम अन्तर्गत ४ वटा कृषि फर्म, ३ वटा सहकारी र ९ वटा कृषक समूहहरू लाई विभिन्न कृषि औजार वितरण गरिएको छ।
- स्प्रे पम्प-६७, मकै छोडाउने मेसीन-४, ब्रस कट्टर-१, हात्ते ट्याक्टर-३, रोडाभेटर-२ वितरण गरिएको छ।
- लाभान्वित संख्या :- लगभग ३५० कृषकहरू लाभान्वित भएका छन्।

कार्यक्रमको चुनौति :-

- विभिन्न प्रकारको कृषि औजारहरू वितरण भैरहेको हुँदा सहजै संचालन गरी उत्पादन बढाउनको लागी आवश्यक प्रयोगात्मक तालिमको अभाव र कठिनाई रहेका छन्।

अवसर र संभावना :-

- निर्वाहमुखी कृषिलाई व्यावसायिक कृषिमा रुपान्तरण गर्ने।
- परम्परागत प्रणालीबाट खेती गर्दै आईरहेका किसानहरूलाई क्रमश आधुनिकिकरण तर्फ अगाडी बढ्न संभावनाको ढोका खोलेको छ।

द. एब्रोन वितरण :-

- परिचय :-
- कृषि वालीमा लाग्ने रोग र किराहरूबाट हुने क्षतिलाई कम गर्न विभिन्न विषादीहरू प्रयोग गर्नु पर्ने हुन्छ।
- यस्ता खाले रासायनिक विषादी प्रयोग गर्दा मानव स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्न सक्ने हुँदा सावधानी हुनु पर्दछ।
- यसै विषयलाई ध्यानमा राखि विषादी प्रयोग गर्दा लाउनु पर्ने सुरक्षित पोषाक एब्रोन वितरण कार्यक्रम लागु गरिएको छ।

कुल विनियोजित रकम :-

- रु. २,००,०००/-

खर्च रकम :-

- रु. १,९९,०००/-

यथार्थ भौतिक प्रगती :-

- ३० वटा एब्रोन खरिद गरिएको।

कार्यक्रमको चुनौति :-

- व्यावसायिक तरकारी खेती हुने गाउँपालिका भएकोले जोखिम घटाउन जनचेतनाको साथै एब्रोन लगाउन प्रेरित गर्नुपर्ने देखिन्छ। तर आवश्यक्ता हेर्दा हालको वितरण संख्या अत्यन्त न्यून छ।

अवसर र संभावना :-

- विषादीको मानव स्वस्थमा पर्ने नकरात्मक प्रभावको न्यूनिकरणको लागि एब्रोन वितरणको माग देखिन्छ।
- जैविक विषादी प्रयोगलाई बढाउन सक्ने संभावना देखिन्छ।

९. राष्ट्रिय र स्थानिय महत्वका खाद्य तथा पोषण सुरक्षमा टेवा पुर्याउने वाली वस्ताको साना व्यावसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम संचालन :-

परिचय :-

- यस गाउँपालिकाले सामहिक खेती कृषि प्रणालीलाई प्रोत्साहन गर्ने उद्देश्यको साथ वाली वस्ताको साना व्यावसायिक कृषि उत्पादन पकेट विकास कार्यक्रम लागु गरेको छ।
- यस मनहरी गाउँपालिकाले फलफुल पकेट(ड्रयागन फ्रुट) र तरकारी पकेटलाई निरन्तर गरेको छ।

कुल विनियोजित रकम :-

- रु. २४,००,०००/-

खर्च रकम :-

- रु. १६,००,०००/-

यथार्थ भौतिक प्रगती :-

- यस कार्यक्रम अन्तर्गत १ वटा कृषि फर्म र १ वटा तरकारी पकेट संचालक समितिमा कार्यक्रम संचालन गरिएको छ।
- लाभान्वित संख्या :-

कार्यक्रमको चुनौति :-

- पुरानो पकेट कार्यक्रमहरू निरन्तर रहँदा, वाली वस्ताको संभावीत क्षेत्र तोकी नयाँ पकेट क्षेत्र विस्तार गर्नु पर्ने देखिन्छ।

अवसर र संभावना :-

- सामहिक कृषिको अवधारणा अनरूप पकेट विकास कार्यक्रम संचालन गरी संभावीत वाली/वस्ताको पहिचान गरि कृषिलाई व्यावसायीकरण तर्फ अग्रसर गराउने।

१०. कृषक दर्ता व्यवस्थापन कार्यक्रम :-

- परिचय :-
- यस गाउँपालिकाले प्रत्येक वडाको घरधुरीमा पुगी कृषकहरूसंग खेतीवाली र पशुपन्छीको विवरण लिने कार्यक्रम लागु गरिएको छ।
- यस वाट पालिकाको कृषि तथा पशुपन्छी पालनको अवस्थाको वास्तविक तस्वीर तथ्याङ्कको रूपमा प्राप्त भएको छ।

कुल विनियोजित रकम :-

- रु. ३,००,०००/-

खर्च रकम :-

- रु. २,२५,०००/-

यथार्थ भौतिक प्रगती :-

- १-९ वडाको घरधुरीले खेतीवाली र पशुपालन गरेको तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ।
- लाभान्वित संख्या :- १-९ वडाको प्रत्येक घरधुरी वाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई मध्यनजर राखि भविष्यमा यस क्षेत्रको योजना तर्जुमा हुने हुँदा प्रत्येक घरधुरी यसवाट लाभान्वित हुने देखिन्छ।

अवसर र संभावना :-

- प्रत्येक घरधुरीमा पुगी ल्याएको विवरण हाम्रो सम्पत्ती हो, यसलाई राम्रो संग अभिलेख राख्नु पर्दछ।
- यसको राम्रो संग विश्लेषण गरी कृषि तथा पशुपालनको प्राथमिकता निर्धारण गरि योजना तर्जुमा गर्नु पर्दछ।

